

Overweging 6e zondag door het jaar C

Thema: Een plaats om veilig op te groeien

Lezingen: Jeremia 17,5-8 en Lucas 6,17.20-26

17 februari 2019 R. Hornikx

Goede mensen,

De lezingen van deze morgen stellen ons voor de vraag: Waar kies je voor?

Of op wie vertrouw je?

De profeet Jeremia houdt ons twee levenshoudingen voor. De ene levenshouding die Jeremia voorstelt begint met het woord "vervloekt". Dat kan dan niet veel goeds inhouden. De tweede levenshouding laat Jeremia beginnen met het woord "gezegend". Dat klinkt veelbelovender.

"Vervloekt" is de mens die alleen op een mens vertrouwt, zich afkeert van de Enige God. En hiervoor gebruikt Jeremia een prachtig metafoor. Wie alleen op een mens vertrouwt is als een kale struik in de steppe die nooit water krijgt, is altijd dor en doods en draagt uiteraard geen vruchten. *'Ze zijn',* lezen we in Psalm 1,3 *'als kaf, dat verwaait op de wind.'*

"Gezegend" is de mens die vertrouwt op God. Bij de Enige is die mens veilig en geborgen. En ook hier maakt Jeremia gebruik van een metafoor die doet denken aan psalm 1. De mens die vertrouwt op God is als een boom geplant aan een water. Hij heeft geen last van de hitte, zijn bladeren blijven groen en hij draagt overvloedig vruchten.

Als we tussen deze twee levenshoudingen mogen kiezen dat weten we het wel. Maar zo eenvoudig is het in het leven van ons mensen niet.

Het gaat niet om het kiezen tussen het een of het ander. Wij hebben iets van beide levenshoudingen in ons. De weg gaan in vertrouwen op God is alles loslaten wat die keuze in de weg staat. Dat is een radicale opdracht. Dat kan geen mens in een keer. Dat gaat slechts stap voor stap en met veel moeite. Het is een proces van sterven aan de ene keuze en toegroeien naar de andere. Maar het vooruitzicht van een levenshouding gebouwd op vertrouwen in God boven vertrouwen op een mens, is wel geweldig. Ik laat een klein gedeelte uit psalm 1 hierover horen:

Wie vreugde vindt in de richting die God wijst:

'Hij zal zijn als een boom geplant aan stromend water. Op tijd draagt hij vrucht, zijn bladeren verdorren niet. Alles wat hij doet komt tot bloei.' (Psalm 1,2)

Als ik kijk naar politieke leiders van dit ogenblik en ik stel de vraag: Zou u kiezen en blindelings vertrouwen op het beleid van bijvoorbeeld president Duterte van de Filippijnen? Andere regeringsleiders van andere landen zouden genoemd kunnen worden. We kunnen ook iets dichterbij gaan kijken en denken

aan mensen in onze eigen omgeving. Wie in je eigen straat zou jij voor 100% vertrouwen? En nog verder inzoomen, vertrouw je jezelf wel voor 100%? Wilt u zich helemaal laten leiden door wat God van je verlangt: er te zijn voor alle mensen? Ik zou wel graag willen, maar zie mijn beperktheid en zwakte om me totaal over te geven aan God. Ik weet niet hoe u hierover denkt!

De twee levenshoudingen die in de eerste lezing door Jeremia tegenover elkaar worden gesteld, klinken door in het evangelie dat we daarnet hebben gehoord. In zijn zaligsprekingen plaatst Lucas twee groepen mensen tegenover elkaar. De eerste groep prijst hij zalig of gelukkig en de tweede groep beklagt hij.

Wie worden er gelukkig geprezen? Zijn dat niet de mensen waar God speciale aandacht voor heeft? De "anawiem", de armen die afhankelijk zijn voor hun levensonderhoud van anderen. In de tijd van Jezus waren dat de zieken, die moesten leven langs de kant van de weg en aangewezen waren op een aalmoes of gift van anderen. Lucas noemt vandaag ook de "armen" als eerste. Het gaat vandaag niet alleen om de materieel armen maar ook om alle mensen die arm zijn van geest, die de geestkracht missen om iets voor anderen te betekenen. Mensen over wie de geestkracht van God niet vaardig is geworden. In een adem noemt Lucas naast armen: hongerigen, treurenden en vervolgd. Ik blijf even bij de laatste groep: de vervolgd. Nooit eerder in de geschiedenis van de mensheid waren er zoveel mensen op de vlucht. Over de hele wereld lopen grote stromen vluchtelingen. Onder hen zijn velen arm, hongerig, treurend en vervolgd. Zij hebben hulp van anderen nodig. Zij zijn het die vandaag langs de kant van de weg liggen. Daar is hun thuis. Aangewezen zijn ze op een gift van anderen. En juist deze groep mensen, de "anawiem" de geringen, de onbetekenenden zijn zij die op God vertrouwen. Zij zullen gezegend zijn, ze worden gelukkig geprezen. In mijn pastoraal leven heb ik bij eenvoudige mensen veel vertrouwen gevonden. Meer dan bij mensen die het gelijk aan hun kant achtten.

Gaat het bij deze laatste groep niet over die groep waarover Lucas "wee" roept, die hij beklagt?

Deze groep zijn de mensen die alleen vertrouwen op aardse zekerheden: rijkdom, macht, aanzien en als gevangenen leven in een huis: hun gouden kooi. Lucas noemt hier de rijken, degenen die voldaan zijn, de lachenden. Het zijn de mensen die zich wentelen in hun pracht en praal. De groep die pocht met hun weelde. Ze bevinden zich op de brede weg van het leven. Uiteindelijk zijn zij het die echt arm zijn omdat ze met lege handen staan. Want het laatste hemd heeft geen zakken. Ze kunnen niets van hun macht en rijkdom meenemen als ze sterven. Het evangelie van vandaag gaat tegen deze trend in. Je bent niet je eigen godje. Je blijft als mens, hoeveel macht en rijkdom je ook hebt vergaard, altijd afhankelijk van anderen.

Rijk ben je als je, zoals Jezus ons heeft voorgedaan,
deelt: brood en wijn, vreugde en verdriet, rijkdom en armoede, gezondheid en
ziekte. Dit is de enige weg naar vrede en de smalle weg naar geluk.
Nu ik ouder wordt en terug kijk op mijn leven zie ik perioden waarin ik
verzameld heb voor mezelf.
Het zijn perioden waar ik me als God op aarde voelde en op de brede weg van
het leven reed, zonder veel rekening te houden met anderen. Daartussen zie ik
ook perioden dat ik me bevond op de smalle weg van het leven. Het waren
perioden waar ik het moeilijk had. In die perioden werd ik gedragen door God
en door lieve mensen om mij heen.
Als ik diep in mijn ziel afdaal dat weet ik dat ik slechts kan leven bij de gratie
van anderen, van jullie en van God die me nooit alleen laat.
Amen.

Voetstappen in het zand (Uit: Hornikx, R., *Een huis vol verhalen*, Kok,
Kampen, 2003)

Eens had een man een droom.
Hij droomde dat hij wandelde langs het strand, samen met God.
Tegen de blauwe lucht tekenden zich perioden uit zijn leven af en voor iedere
periode waren er twee paar voetstappen in het zand: één paar van hemzelf en
het andere van God.
Terugkijkend naar die voetafdrukken zag hij ineens een stuk waar maar één
paar voetstappen stond.
Hij zag ook dat dat precies was op het moeilijkste en verdrietigste moment uit
zijn leven.
Dus zei hij: "God, ik heb gezien dat juist op het moeilijkste moment van mijn
leven er maar één paar voetstappen is.
En U hebt nog wel beloofd, dat U altijd bij mij zou zijn!
Ik snap niet, dat U mij juist op dát moment hebt verlaten".
Maar God zei: "Mijn lieve kind, ik houd van je en zou je nooit verlaten.

In jouw momenten van strijd en lijden, daar waar je maar één paar
voetstappen ziet, daar was het... dat ik je droeg".